

Yttrande

M, D, L, KD

2025-04-22

20

Yttrande angående begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen för vattenverksamhet

Yttrandet

På initiativ av M, D, L och KD återremitterades ärendet för att de ekonomiska konsekvenserna för företag, föreningar, privatpersoner samt kommunens egna förvaltningar inte var tillräckligt klargjorda. Det svar som nu återredovisas i frågan om de ekonomiska konsekvenserna pekar på en avsevärt höjd kostnad för tillsynen av vattenverksamheter, om kommunen tar över tillsynen.

Enligt Länsstyrelsens uppgifter från januari 2025 var den genomsnittliga handläggningstiden för anmälningsärenden avseende vattenverksamhet cirka 17,6 timmar. Detta innebär i praktiken att kostnaden ökar från en fast avgift om 1660 kronor till motsvarande belopp per timme för varje ärende.

Vår bedömning är att det inte är lämpligt att överföra ansvaret för tillsynen. Miljö- och klimatnämnden genomför för närvarande ett utvecklingsarbete för att effektivisera myndighetsutövning och tillsyn. En del av arbetet fokuserar på att kraftigt reducera handläggningstider. Med tanke på detta bedömer vi att en överflyttning av tillsynsansvaret för vattenverksamheter skulle riskera att försvåra detta arbete och förmodligen leda till avsevärt högre avgifter för verksamhetsutövarna.

Yttrande

Centerpartiet

2025-04-09

Ärende 8

Yttrande angående Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

När ärendet når kommunfullmäktige avser vi att lägga ett yrkande med följande innehåll:

Förslag till beslut

I kommunfullmäktige:

1. Kommunfullmäktige avstyrker förslaget att miljö- och klimatnämnden övertar tillsyn över vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kommunfullmäktiges beslut översänds till Länsstyrelsen Västra Götaland.

Yrkandet

Miljöförvaltningen har blivit tillfrågad av Länsstyrelsen Västra Götaland om att överta tillsyn över vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken. Miljöförvaltningen och Länsstyrelsen har i dialog kommit fram till att det är lämpligt att kommunen begär att få överta sådan tillsyn. Miljö- och klimatnämndens har genom beslut 2024-08-27 § 119 gjort en hemställan om att kommunfullmäktige ska göra en begäran hos Länsstyrelsen.

Centerpartiet anser att det finns en del goda argument att överföra verksamheten till miljö- och klimatnämnden. Exempelvis skulle ett sådant beslut innebära en förenkling av verksamhetsutövare eftersom en enda myndighet då skulle få tillsynsansvaret över all anmälningsskyldig verksamhet som rör vatten, avlopp och markföroreningar enligt miljöbalken samt att vattenverksamheter läggs tidigare i plan- och bygglovsförande.

Vår bedömning är dock att det i dagsläget inte är lämpligt att flytta över verksamheten. Miljö- och klimatnämnden är för närvarande inne i ett viktigt utvecklingsarbete avseende myndighetsutövning och tillsyn. Bland annat arbetar nämnden för att kraftigt korta handläggningstider och att stärka självfinansieringsgraden så att skattemedel inte används för handlägningsärenden som ska vara avgiftsfinansierade. Mot bakgrund av detta bedömer vi att det finns en risk att en överflyttning av tillsyn över vattenverksamheten skulle försvåra detta arbete. Dessutom skulle det antagligen innebära avsevärt högre avgifter för verksamhetsutövarna. Vi utesluter dock inte att en överflytt kan bli aktuell i framtiden om bedömningen är att det sammantaget skulle förenkla för verksamhetsutövare och förbättra helheten av tillsynsverksamheten.

Yttrande

SLK-2024-00790

2025-04-07

Yttrande angående Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Yttrandet

Vi har förståelse för de fördelar som lyfts fram med att Göteborgs Stad övertar tillsynsansvaret för vattenverksamheter från Länsstyrelsen, såsom möjligheten till en mer samordnad och lokalt förankrad tillsyn, förenklad kontaktväg för verksamhetsutövare och bättre helhetsbedömningar av miljöpåverkan inom staden.

Dock väger nackdelarna i det här fallet tyngre.

För det första innebär övergången en betydande kostnadsökning för den som gör en anmälan om vattenverksamhet. Den fasta avgiften på 1660 kr hos Länsstyrelsen ersätts av en timtaxa på 1439 kr, med en genomsnittlig handläggningstid på över 17 timmar. Det innebär att kostnaden i många fall kan uppgå till över 25 000 kr – en dramatisk ökning som särskilt slår hårt mot små aktörer, ideella föreningar och enskilda fastighetsägare.

För det andra skapar det en ökad osäkerhet. Eftersom ärendena debiteras per timme, saknas förutsägbarhet i vad en anmälan faktiskt kommer att kosta. Det kan ha en hämmande effekt på viljan att göra rätt för sig enligt miljöbalken, och riskerar att driva fram både färre anmälningar och fler otillåtna åtgärder.

Miljöförvaltningen inte redovisat hur väntetiderna för verksamhetsutövare påverkas, vilket gör det svårt att avgöra om tillsynen faktiskt blir mer effektiv i praktiken. Mot denna bakgrund anser vi att nackdelarna med förslaget väger tyngre än de fördelar som lyfts fram. Vi ställer oss därför tveksamma till att staden övertar tillsynsansvaret i detta skede.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-09-16

Reviderat 2025-03-11

Ärendenummer SLK-2024-00790

Handläggare

Anna Säveskog

Telefon: 031-368 03 90

E-post: anna.saveskog@stadshuset.goteborg.se

Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunfullmäktige begär hos Länsstyrelsen Västra Götaland att kommunen genom miljö- och klimatnämnden får överta tillsyn över vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken i enlighet med stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.
2. Kommunfullmäktiges beslut översänds till Länsstyrelsen Västra Götaland.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har blivit tillfrågad av Länsstyrelsen Västra Götaland om att överta tillsyn över vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken. Miljöförvaltningen och Länsstyrelsen har i dialog kommit fram till att det är lämpligt att kommunen begär att få överta sådan tillsyn. Miljö- och klimatnämndens har genom beslut 2024-08-27 § 119 gjort en hemställan om att kommunfullmäktige ska göra en begäran hos Länsstyrelsen.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att de uppfyller samtliga krav som anges i miljötillsynsförordningen som Länsstyrelsen ska ta hänsyn till vid sin prövning av begäran av överlåtelse av tillsyn. Vidare bedömer miljö- och klimatnämnden att förslaget kommer att innebära en förenkling för verksamhetsutövare eftersom det innebär att en enda myndighet har tillsynsansvaret över all anmälningspliktig verksamhet som rör vatten, avlopp och markföroreningar enligt miljöbalken.

Stadsledningskontoret delar miljö- och klimatnämndens bedömning och föreslår att kommunfullmäktige fattar beslut enligt miljö- och klimatnämndens förslag.

Ärendet har kompletterats med miljö- och klimatnämndens svar 2025-02-11 § 34 på återremissen som kommunfullmäktige beslutade 2024-12-12 § 547.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Den taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt miljöbalken som reglerar vilken typ av tillsyn som nämnden har rätt att ta ut avgift för kommer att behöva revideras inför ett eventuellt övertagande av tillsynen. I ärende Revidering av Göteborgs Stads taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt miljöbalken som beslutades på miljö- och klimatnämndens sammanträde 2024-08-27 § 120 finns de förslag till ändringar som krävs för att nämnden ska ha rätt att ta ut avgift för handläggningen av ärenden om vattenverksamheter.

För verksamhetsutövare bedömer miljö- och klimatnämnden att kostnaden för en anmälan av vattenverksamhet kommer att öka jämfört med de avgifter som i dagsläget tas ut för den handläggning och tillsyn som utförs av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen tar idag ut en fast avgift på 1660 kronor för handläggning av en anmälan om vattenverksamhet. Det motsvarar drygt en timmes handläggningstid med miljöförvaltningens nuvarande timtaxa.

Det betyder att dessa typer av anmälningsärenden idag till största del finansieras av skatteintäkter.

Enligt uppgifter från Länsstyrelsen i januari 2025 var den genomsnittliga handläggningstiden cirka 17,6 timmar i ett anmälningsärende om vattenverksamhet.

Om tillsynsansvaret övertas från Länsstyrelsen bedömer nämnden att en timavgift kan tas ut för de ärenden som handläggs inom ramen för vattenverksamheter för att bättre spegla den faktiska nedlagda handläggningstiden. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv medför det att principen om att förorenaren betalar kommer tillämpas i enlighet med miljöbalken.

Kostnadsökningen för en anmälan om vattenverksamhet antas inverka brett mot alla olika typer av verksamhetsutövare som vill anmäla en vattenverksamhet. Det kan omfatta alla olika typer av verksamhetsutövare såsom fastighetsägare, företagare, föreningar, stadens förvaltningar och bolag och statlig verksamhet. Storleken på kostnaden kommer att bero på ärendets komplexitet. Hur lång tid det tar att granska anmälningsärenden och därmed hur mycket den som anmäler ska betala beror bland annat på om anmälan är komplett eller om det behövs kompletteringar, hur mycket underlagsmaterial som ska granskas, hur komplexa miljöförutsättningarna på platsen är, åtgärdens/verksamhetens art och storlek samt om åtgärden påverkar andra parter som behöver höras i ärendet.

En överlåtelse av tillsynen enligt förslaget innebär att miljö- och klimatnämndens intäkter kommer att öka. Intäkterna kommer dock att motsvara de ökade kostnader som uppstår till följd av det utökade tillsynsansvaret.

Den ekonomiska dimensionen utvecklas nedan i avsnittet Miljö- och klimatnämndens utredning med anledning av återremissen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Det finns fördelar med att kommunen har tillsynsansvar även över vattenverksamheter då det ger en bättre helhetsbild av den samlade miljöpåverkan från verksamheter i Göteborg. Detta med avseende på utsläpp till luft, vatten, mark, buller med mera - exempelvis i samband med byggnationsprojekt. Vidare innebär det att miljöförvaltningen genomgående kan använda sin kunskap om lokala miljöförhållanden vid handläggningen av ärenden som rör vattenverksamheter.

Bedömning ur social dimension

Förslaget kan ge en förenkling för verksamhetsutövare eftersom det innebär att en enda myndighet har tillsynsansvaret över all anmälningspliktig verksamhet avseende vatten - och avloppsfrågor samt markföroreningar enligt miljöbalken.

Bilagor

1. Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2024-12-12 § 547
2. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2025-02-11 § 34
3. Miljö- och klimatnämndens handlingar 2024-08-27 § 119

Ärendet

Kommunfullmäktige har att besluta om miljö- och klimatnämndens hemställan 2024-08-27 § 119 om att hos Länsstyren begära övertagande av tillsyn över vattenverksamheter enligt miljöbalken.

Beskrivning av ärendet

Miljöförvaltningen har blivit tillfrågad av Länsstyrelsen Västra Götaland om att överta tillsyn över vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken. Miljöförvaltningen och Länsstyrelsen har haft dialog i frågan. Samrådet har resulterat i att miljö- och klimatnämnden föreslår en begäran om att ta över handläggning av anmälningspliktig verksamhet samt tillsyn över viss tillståndspliktig verksamhet.

Överlåtelse får ske efter begäran från kommunfullmäktige.

Kommunfullmäktige beslutade 2024-12-12 § 547 att ge miljö- och klimatnämnden i uppdrag, att utreda och redovisa hur enskilda personer, föreningar samt företag kommer påverkas ekonomiskt av den förändring som föreslås, samt tydliggöra om det föreligger risk för mycket stora debiteringar i avancerade fall. Återremissyrkandet lyfter att det är viktigt att belysa den osäkerhet som råder kring den stora avgiftsskillnaden som presenterats i ärendet. Spannet för de nya avgifterna för enskilda personer, föreningar samt företag behöver redovisas mer grundligt och med konkreta exempel på fall som riskerar att leda till höga avgifter.

Vid samma sammanträde beslutade kommunfullmäktige även om en minoritetsåterremiss med begäran om en ytterligare redogörelse för hur väntetiderna för verksamhetsutövare som anmäler vattenverksamhet påverkas av den föreslagna förändringen, samt förslag på hur samverkan med Länsstyrelsen kan formaliseras och stärkas för att effektivisera arbetet med större infrastrukturprojekt, såsom Västlänken.

Miljö- och klimatnämnden fattade vid sitt sammanträde 2025-02-11 § 34 beslut avseende återremisserna.

Regler i miljöbalken och miljöskyddsförordningen kopplat till aktuell begäran

Fördelningen av tillsynsansvaret för miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd regleras i miljöbalken och i miljötillsynsförordningen. Kommunens ansvar framgår i 26 kap. miljöbalken samt i 2 kap. miljötillsynsförordningen. I förordningen framgår även att Länsstyrelsen har ansvar för tillsynen över vattenverksamheter. Miljötillsynsförordningen beskriver även vilket tillsynsansvar som kan överlåtas från en statlig tillsynsmyndighet till kommunen. Överlåtelse får ske efter begäran från kommunfullmäktige. Av miljötillsynsförordningen framgår även vilka förutsättningar den överlåtande myndigheten ska ta hänsyn till vid en sådan begäran.

Miljöskyddsförordningen anger att en överlåtelse av uppgiften att utöva tillsyn kan avse en viss typ av tillsynsobjekt, en viss typ av tillsynsobjekt med undantag för ett visst eller vissa tillsynsobjekt, eller ett visst tillsynsobjekt.

I aktuellt ärende föreslår miljö- och klimatnämnden övertag av handläggning av anmälningspliktiga vattenverksamheten i sin helhet. Avseende tillsyn över tillståndspliktig vattenverksamheten avser begäran övertag av vissa objekt, vilket Länsstyrelsen kan bedöma från fall till fall. Länsstyrelsen kan efter att begäran inkommit

- komma att besluta om överlåtelse av flera tillståndspliktiga vattenverksamheter än de tre miljö- och klimatnämnden lyfter i sitt ärende.

Övertag av tillsyn – miljö- och klimatnämndens förslag

Miljö- och klimatnämnden föreslår att tillsynsansvaret över vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken övergår från Länsstyrelsen till miljö- och klimatnämnden. Nämnden föreslår att tillsynsansvaret övergår till miljö- och klimatnämnden den 1 januari 2025.

Miljö- och klimatnämnden föreslår att tillsynsansvaret ska omfatta följande områden:

- Tillsyn över överlåtna tillståndspliktiga vattenverksamheter. Främst avses lokala infrastrukturprojekt som bedrivs inom Göteborgs kommun och som inte är kommunöverskridande eller har en regional påverkan.

I dagsläget är det aktuellt med följande tre lokala tillståndspliktiga projekt som miljöförvaltningen föreslår ska överlåtas:

- Renovering av kanalmurar och gångbro vid Rosenlundskanalen
- Renovering av Packhuskajen
- Renovering av kanalmurar vid Ävägen

Vidare föreslår miljö- och klimatnämnden att tillsyn av framtida tillkommande tillståndspliktiga infrastrukturprojekt i vatten som ska bedrivas inom Göteborgs kommun och som inte sträcker sig över en eller flera kommuner eller har en regional påverkan, ska kunna överlåtas om Länsstyrelsen bedömer det som lämpligt.

Tillsyn över vattenverksamhet som bedrivs inom projektet för Västlänken avser miljöförvaltningen inte överta.

- Hantering av inkommande anmälningar om ändring av tillståndspliktig vattenverksamhet för de objekt där miljö- och klimatnämnden har fått tillsynen överlåten.
- Hantering av inkommande anmälningar om vattenverksamhet samt anmälningar om ändring av anmälningspliktig vattenverksamhet, enligt 19 § förordningen om vattenverksamheter (1998:1388). De typer av anläggningar som berörs är anläggande av bryggor, trummor, våtmarker, kajer, pirar, vågbrytare, ledningsdragning, schaktning, dikning, muddring och erosionsskydd med mera.
- Hantering av inkommande klagomål rörande ovanstående vattenverksamheter.

Tidigare övertagen tillsyn

På miljö- och klimatnämndens initiativ har kommunfullmäktige tidigare begärt överlåtelse av tillsyn enligt miljöbalken. Senast i ärende beslutat i kommunfullmäktige 2023-04-27 § 27 avseende att befästa övertagen befintlig tillsyn och att ta över tillsynen av fler vattenskyddsområden.

Miljö- och klimatnämndens utredning med anledning av återremissen

Miljö- och klimatnämnden redogjorde i sitt ärende 2024-08-27 § 119 att kostnaden för en anmälan av vattenverksamhet kommer att öka jämfört med de avgifter som i dagsläget tas ut för den handläggning och tillsyn som utförs av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen tar idag ut en fast avgift på 1660 kronor för handläggning av en anmälan om vattenverksamhet. Miljöförvaltningen avser i stället att tillämpa en timavgift för handläggningen av en anmälan, det vill säga inte en fast avgift bestämd på förhand.

Den fasta avgiften motsvarar en dryg timmes handläggningstid utifrån miljöförvaltningens timtaxa. Handläggningstiden för anmälningsärenden är normalt mer än en timme. I tidigare tjänsteutlåtande angavs att handläggningstiden hos Länsstyrelsen var i genomsnitt 20 timmar. Länsstyrelsen har i januari 2025 meddelat att under 2024 var den genomsnittliga handläggningstiden cirka 17,6 timmar.

Handläggningen av ärenden ska alltid utföras enkelt, snabbt och kostnadseffektivt utan att rättssäkerheten eftersätts (9 § förvaltningslag (2017:900)). För anmälningar om vattenverksamhet gäller en lagstadgad handläggningstid om som mest 8 veckor.

Nedan följer miljö- och klimatnämndens vidare utredning som utgör svar på återremissen.

Avgiftsfinansierad miljötillsyn

Den miljö- och hälsoskyddstillsyn som faller under kommunens ansvar avgiftsfinansieras och den tid som motsvarar tillsynsarbetet ska ligga till grund för de avgifter som tas ut. Någon exakt storlek på de avgiftsuttag som får ske regleras inte i miljöbalken eller tillhörande förordningar eller föreskrifter på miljö- och hälsoskyddsområdet. I proposition 1997/98:45 anges att en viss schablonisering av tillsynsavgifter kan vara nödvändig, men det framhålls även att avgiften måste stå i rimlig proportion till de kostnader som den avgiftsbetalande ger upphov till hos myndigheten¹. Avgifterna ska enligt propositionens bedömning omfatta myndigheternas kostnader i samband med prövning och tillsyn. Något överskott ska däremot inte uppkomma.²

Vidare gäller principen om att förorenaren betalar (Polluter Pays Principle, PPP). Principen finns inkorporerad i den svenska miljöbalken och internationella överenskommelser. Den anger att den som ska bedriva en verksamhet som kan förorena miljön är skyldig att vidta försiktighetsmått för att hindra eller åtminstone motverka miljöriskerna. Förorenaren måste själv stå för kostnaderna för att grundläggande miljökrav ska uppfyllas.³

Att ta ut en timavgift för handläggning av anmälningar om vattenverksamhet har bedömts som mest lämpligt utifrån de modeller av avgiftsuttag som finns tillgängliga. Majoriteten av alla anmälningsärenden som handläggs av miljöförvaltningen avgiftsfinansieras genom timavgift. Timavgiften är 1 439 kr år 2025. Miljöförvaltningen har även möjlighet att ta ut en fast avgift för tillsyn. Detta tillämpas på ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp samt för värmepumpsanläggningar (anläggningar som tar sin värme från berg, jord, grund- och ytvatten). Avgiften för att pröva en tillståndsansökan för enskilt avlopp uppgår år 2025 till 10 x timavgiften vilket ger en avgift på 14 390 kr. Avgiften är utformad med bakgrund av att det normalt tar 10 timmar att handlägga en ansökan om enskilt avlopp. För att pröva en ansökan om tillstånd för värmepump utgår en fast avgift om 4 x timavgiften för mindre anläggningar (totalt 5 756 kr år 2025) och 6 x timavgiften för större anläggningar (totalt 8 634 kr år 2025). Den fasta avgiften ses kontinuerligt över i syfte att spegla den faktiska handläggningstiden så att avgiften står i proportion till den tid som myndigheten behöver ägna åt ärendet.

¹ Proposition 1997/98:45, Del 2 sid. 288

² Proposition 1997/98:45, Del 1 sid. 516

³ Michanek & Zetterberg, Den svenska miljörätten (2021, JUNO), under rubriken 3.4. Rättsliga principer

Det har inte bedömts vara lämpligt att införa en fast avgift för handläggning av en anmälan om vattenverksamhet eftersom ärendena kan skilja sig åt i storlek och komplexitet.

Olika typer av anmälningsärenden

Anmälningar om vattenverksamhet omfattar flertalet olika typer av åtgärder i vatten. Samtliga anmälningspliktiga vattenverksamheter kan i praktiken anmälas av både enskilda personer, företag, kommuner, myndigheter eller föreningar. I Göteborgs kommun är den vanligaste vattenverksamheten som anmäls av enskilda personer anläggande eller renovering av brygga. Företag och förvaltningar inom staden anmäler ofta anläggande av ledningar, trummor men även många andra typer av arbeten i vatten såsom brorestaureringar, spontning, pålning och anläggande av erosionsskydd.

I tabell 1 nedan listas exempel på åtgärder som är anmälningspliktiga.

Tabell 1. Olika typer av åtgärder i vatten som utgör anmälningspliktig vattenverksamhet enligt Förordning (1998:1388) om vattenverksamheter.

	Typ av åtgärd i vatten
1	Anlägga våtmark där ytan understiger 5 hektar.
2	Uppföra en anläggning eller fyllning i ett vattenområde ⁴ , om den bottenyta som berörs är högst 500 kvadratmeter i vattendrag eller högst 3000 kvadratmeter i andra vattenområden.
3	Gräva, schakta, muddra eller spränga i ett vattenområde, om den bottenyta som berörs är högst 500 kvadratmeter i vattendrag eller högst 3000 kvadratmeter i andra vattenområden.
4	Bygga en bro, anlägga en trumma eller byta en trumma i ett vattendrag med en medelvattenföring som är högst 1 kubikmeter per sekund.
5	Gräva om ett vattendrag med en medelvattenföring som är högst 1 kubikmeter per sekund, om åtgärden inte är markavvattning.
6	Leda bort högst 600 kubikmeter ytvatten per dygn från ett vattendrag, dock högst 100 000 kubikmeter per år.
7	Leda bort av högst 1 000 kubikmeter ytvatten per dygn från ett annat vattenområde än vattendrag, dock högst 200 000 kubikmeter per år.
8	Lägga ner eller byta en kabel, ett rör eller en ledning i ett vattenområde.
9	Leda bort högst 600 kubikmeter ytvatten per dygn från ett vattendrag, dock högst 100 000 kubikmeter per år, eller utförande av anläggningar för detta.
10	Utrivning av en vattenanläggning som tillkommit till följd av en verksamhet enligt 1-10.

Underlag från länsstyrelsen

Länsstyrelsen har meddelat att de inte mäter handläggningstiden i enskilda ärenden då de inte tar ut timavgift utan en fast avgift. De kan därför endast göra uppskattningar av tidsåtgången per ärende.

⁴ Ett vattenområde är enligt 11 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd. Exempelvis sjöar, vattendrag, diken, kärr och konstgjorda vattensamlingar såsom regleringsdammar och bevattningsmagasin.

Enligt uppgift var genomsnittstiden per ärende 17,6 timmar 2024, vilket är en minskning jämfört med tidigare år. Länsstyrelsen har inte tillgång till någon nationell statistik över handläggningstiden i anmälningsärenden gällande just vattenverksamheter. Länsstyrelsen har även upplyst om att de bedömer att deras handläggningstid är något längre jämfört med andra länsstyrelser eller kommuner.

Underlag från andra kommuner

Miljöförvaltningen har varit i kontakt med andra kommuner som har övertagit tillsynen över vattenverksamheter från länsstyrelsen. Uppgifter om genomsnittlig handläggningstid har inhämtats från Skellefteå, Östersunds och Umeå kommun. Även uppgifter om vilka typer av verksamhetsutövare som anmält vattenverksamhet har inhämtats. Den genomsnittliga handläggningstiden för alla tre kommuner sammanslaget uppgår till 4,4 timmar.

- Skellefteå kommun har en fast avgift om 2 timmar för handläggning av ett anmälningsärende. Timavgiften var 1 386 kr/timme år 2024. Handläggningstiden för ett ärende har uppskattats till cirka 2-3 timmar. Tidvis inkommer anmälningar som kräver mer handläggning, exempelvis större kabelarbeten som passerar flertalet olika vattendrag med olika förutsättningar och förhållanden. Då kontaktas anmälaren som meddelas att timtaxa kommer att tillämpas i stället för den fasta avgiften.
- Umeå kommun tillämpar timavgift för handläggning av ett anmälningsärende. Totalt inkom 44 anmälningsärenden under 2023 och 2024 varav den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till 2,9 timmar. Intervallet för handläggningstiden var mellan 1-7 timmar per ärende. Företag stod för den största andelen av anmälningarna (28 procent). Därefter enskilda privatpersoner (22 procent), föreningar (20 procent), myndigheter (20 procent) och kommuner (7 procent).
- Östersunds kommun tillämpar timavgift för handläggning av ett anmälningsärende. Totalt inkom 14 anmälningsärenden under 2023 och 2024 varav den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till 7,4 timmar. Intervallet för handläggningstiden var mellan 1,5-26 timmar per ärende. Kommun/förvaltning stod för den största andelen av anmälningarna (50 procent). Därefter företag (21 procent), föreningar (14 procent) och enskilda privatpersoner (14 procent). Några ärenden från myndighet finns inte registrerade.

Olika typer av verksamhetsutövare

Underlag från länsstyrelsen visar att 73 anmälningar om vattenverksamhet inom Göteborgs kommun har handlagts av länsstyrelsen under 2023 och 2024 (Tabell 2). Den grupp som står för de flesta anmälningar om vattenverksamheter är företag och kommun/förvaltningar (81 procent). Enskilda personer, föreningar och myndigheter står för de resterande anmälda vattenverksamheterna. En detaljerad fördelning framgår av tabell 2.

Liknande fördelning återfinns när man ser till inkomna anmälningar om vattenverksamhet för hela Västra Götalands län under samma period. Under perioden inkom 758 anmälningar till länsstyrelsen. Ärenden från företag och kommuner/förvaltningar stod för majoriteten av inkomna ärenden (63,5 procent). Anmälningar från enskilda personer utgjorde den minsta andelen ärenden.

Antalet anmälningar från föreningar och myndigheter var något högre jämfört med ärenden som rörde åtgärder inom Göteborgs kommun. En detaljerad fördelning framgår av tabell 2.

Tabell 2. Antal anmälningsärenden om vattenverksamhet inkomna till Länsstyrelsen i Västra Götaland mellan 2023-2024 fördelat utifrån olika typer av verksamhetsutövare.

Verksamhetsutövare	Göteborg (antal och procent)	Totalt i Västra Götaland (antal och procent)
Enskild privatperson	2 (2,5 %)	47 (6,2 %)
Förening	7 (10 %)	123 (16,2 %)
Kommun/förvaltning	30 (41 %)	164 (21,6 %)
Företag	29 (40 %)	319 (42 %)
Myndighet	5 (6,5 %)	105 (13,8 %)

Nedan görs en analys av påverkan på varje enskild grupp baserat på den erfarenhet miljöförvaltningen har av anmälningsärenden. Förvaltningen har i analysen lyft in den erfarenhet och de underlag som inkommit från länsstyrelsen och kommuner.

Enskilda personer

För Göteborgs kommun var den vanligast förekommande typen av anmälningar åtgärder som rörde nybyggnation eller reparation av brygga. Totalt har två anmälningar från enskilda personer inkommit 2023 och 2024 vilket motsvarar 2,5 procent av samtliga anmälningar för Göteborg.

Utifrån erfarenheter från andra typer av anmälningsärenden som miljöförvaltningen handlägger har vanligtvis enskilda personer som lämnar in anmälningshandlingar liten erfarenhet av att ta fram det ibland omfattande underlag som kan krävas för en anmälan enligt miljöbalken. En anmälningshandling från enskilda riskerar därmed att inte vara komplett när den inkommer till myndigheten, vilket förlänger handläggningstiden.

Föreningar

Föreningar kan vara ekonomiska eller ideella föreningar. Ideella föreningar kan jämföras med enskilda personer i det avseendet att de kan vara känsliga för höga avgifter och oförutsägbarheten som en timavgift innebär. Föreningar kan äga eller förvalta en parkeringsplats, en väg eller en grönta. Under 2023-2024 inkom till länsstyrelsen sju anmälningar om vattenverksamhet som avsåg åtgärder inom Göteborgs kommun från föreningar (10 procent). Den typ av anmälningar som främst inkommer från föreningar är nybyggnation, underhåll och reparation av bryggor. Övriga ärenden som har inkommit är underhåll av dammvall och ny bäckfåra, anläggande av trumma samt och pålning i vatten. Likt för enskilda personer kan det även för föreningar finnas få erfarenheter av att ta fram det underlag som krävs, eller små ekonomiska resurser att anlita extern kompetens som tar fram underlaget. En anmälningshandling från förening kan därmed behöva kompletteras när den inkommer till myndigheten, vilket förlänger handläggningstiden.

Kommuner/förvaltningar

Av alla anmälningar som inkom till länsstyrelsen under 2023-2024 och som avsåg åtgärder inom Göteborgs kommun stod kommun/förvaltning för den största andelen (41 procent). Förvaltningar inom staden som anmäler vattenverksamhet är vanligtvis de som arbetar med olika utbyggnads- eller exploateringsprojekt.

De förvaltningar som främst kommer att beröras inom Göteborgs Stad är exploateringsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen och förvaltningen för kretslopp och vatten. Förvaltningar inom staden har normalt stor vana av att ta fram de underlag som krävs till en anmälan vilket medför att ärendet vanligtvis innehåller alla de uppgifter och underlag som krävs och ett behov av kompletteringar är mindre.

Därmed är det troligt att handläggningstiden inte kommer att fördröjas på grund av bristande underlag. De anmälningar om vattenverksamheter som inkommer från förvaltningar inom staden kan dock vara av mer komplex karaktär då det kan innebära ingrepp i tätbebyggda områden som berör flertalet andra aktörer och intressen. Det kan röra sig om större infrastrukturprojekt såsom framdragande av nya vägsträckor, planering för nya dammar/dagvattenanläggningar eller byggnation av nya bostadsområden.

Företag

Länet som helhet uppgick andelen anmälningar som inkommit från ett företag till 42 procent, vilket utgör den största andelen av samtliga ärenden. Andelen anmälningar som inkommit från företag som avsåg åtgärder inom Göteborgs kommun uppgick till 40 procent. Vanligt förekommande ärenden är anläggning av kabel, bryggor samt övriga andra typer av vattenverksamheter så som grävning, schaktning med mera. Likt för kommuner/förvaltningar bedöms företag ha större vana av att ta fram, eller anlita rätt kompetens för att ta fram de underlag som krävs till en anmälan. Det innebär att anmälan vanligtvis innehåller alla de uppgifter och underlag som krävs och ett behov av kompletteringar är mindre. Därmed är det troligt att handläggningstiden inte kommer att fördröjas på grund av bristande underlag.

Myndigheter

I länet som helhet stod antalet anmälningar från myndigheter för cirka 13 procent av det totala antalet inkomna anmälningar. I Göteborg var andelen något lägre (6,5 procent). Trafikverket stod för samtliga anmälningar som inkommit från en myndighet av de ärenden som rörde Göteborgs kommun. Den vanligaste typen av åtgärder man anmäler rör anläggande av trummor och kulvertar med mera. Av erfarenhet från andra anmälningsärenden som inkommer från myndigheter finns ofta god kunskap om de underlag som krävs och kunskap om vilka eventuella försiktighetsmått som kan bli aktuella. Därmed är det troligt att handläggningstiden inte kommer att fördröjas på grund av bristande underlag utan beror snarare på andra omständigheter på den aktuella platsen.

Komplexiteten i ärenden varierar

Komplexiteten i ett ärende beror av flera faktorer. Exempel på vad som påverkar om ett ärende är av mer avancerad eller enklare art redogörs för nedan.

Komplexare ärenden

Handläggningstiden blir längre när det finns flera berörda parter och remissinstanser som behöver höras i ärendet. Berörda parter kan vara flera fastighetsägare, fiskerättsägare, servitutsinnehavare, arrendatorer och myndigheter.

Ett ärende blir mer komplext när det finns höga naturvärden i vattenområdet och påtaglig risk för negativ påverkan på miljökvalitetsnormer (MKN). Komplexiteten och handläggningstiden ökar om det finns föroreningar i sedimenten i vattenområdet som gör att ytterligare utredningar krävs för att kunna avsätta korrekta försiktighetsmått för åtgärden. Vidare kan muddringar som medför grumling i ett större område, eller att en större dämning krävs för att genomföra åtgärden öka komplexiteten i ärendet.

Andra scenarion som skulle kunna innebära en längre handläggningstid är om en kabel behöver läggas över en sträcka med flera vattenområden, över flera fastigheter och där ett flertal av vattenområdena har fisk och känsliga biotoper som påverkas. Andra exempel är större infrastrukturprojekt, stora bryggor i känslig havsmiljö eller arbeten i värdefulla vattendrag med påverkan på flera allmänna och enskilda intressen.

Enklare ärenden

Ärenden av enklare karaktär innehåller således inte de faktorer som omnämns ovan. Exempelvis är ärendet av enklare karaktär när en anmälan är komplett när den inkommer till myndigheten, det finns få eller inga berörda parter samt ett litet eller inget behov av att skicka ärendet på remiss. Verksamheten kan även själv ha lämnat förslag på rimliga försiktighetsmått i anmälan. Allt ovanstående minskar därmed handläggningstiden.

Maxtak för tillsynsavgiften vid en timavgift

Återremissyrkandet påpekar att det i tjänsteutlåtande (§ 119 MKN 2024–8488) inte presenteras något maxtak för debiteringen som miljöförvaltningen kan ta ut i samband med ett anmälningsärende. Att införa ett maxtak för avgiften finns det för närvarande inte stöd för i den taxa som gäller för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt miljöbalken. Det är heller inte praxis utifrån miljöförvaltningens kännedom att tillämpa maxtak för tillsynsavgifter enligt miljöbalken. Miljöförvaltningen har i sin taxa stöd för att sätta ner eller efterskänka avgiften, om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art, omfattning, tillsynsbehovet, nedlagd handläggningstid eller övriga omständigheter (4 §).

Minoritetsåterremiss

Miljö- och klimatnämnden beslutade att avstå från att besvara minoritetsåterremissen och har därmed inte gjort någon ytterligare utredning med anledning av den.

Miljö- och klimatnämndens bedömning

Miljö- och klimatnämnden bedömer att de uppfyller samtliga de krav som anges i 1 kap. 6-12 och 20 §§ miljötillsynsförordningen som Länsstyrelsen ska ta hänsyn till vid sin prövning av begäran av överlåtelse av tillsyn.

Det kan inte anses föreligga någon jävssituation internt i kommunen då miljöförvaltningen har en fristående miljö- och klimatnämnd, i enlighet med kraven i 1 kap. 20 § miljötillsynsförordningen.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att miljöförvaltningens inspektörer har tillräcklig kompetens för den tillsyn som de föreslår att ta över. Kompetensen kan även förstärkas om behov uppstår.

Vidare konstateras i nämndens bedömning att miljötillsynsavdelnings inspektörer har god vana av att genomföra tillsyn, handlägga anmälningar och hantera klagomål vid olika typer av verksamheter och med olika tillsynsmetoder. I tillsynsansvaret ingår att hantera tillståndsansökningar, anmälningar och klagomål enligt föreskrifter för respektive vattenskyddsområde. Miljöförvaltningen utför även planerad tillsyn inom vattenskyddsområden, på dagvattenanläggningar, på det kommunala avloppsledningsnätet som leds till Gryaab (Ryaverket) samt på enskilda avlopp.

Tillsynen har bedrivits under lång tid och inspektörerna har god erfarenhet av respektive tillsynsområde och har därmed byggt upp en specialistkompetens inom området.

Det finns uppbyggda och inarbetade rutiner och bedömningsgrunder för hur tillsynen ska bedrivas systematiskt och rättssäkert.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att förslaget kommer att innebära en förenkling för verksamhetsutövare eftersom en enda myndighet ska ha tillsynsansvaret över all anmälningsskyldig verksamhet som rör vatten, avlopp och markföroreningar enligt miljöbalken. Vidare bedömer nämnden att frågan om vattenverksamheter kommer att kunna lyftas tidigare i processen vid ett plan- och bygglovsförfarande. I dagsläget svarar miljöförvaltningen på plan- och bygglovsremisser från stadsbyggnadskontoret. Nämnden ser fördelar med att frågor om vattenverksamhet kan fångas upp tidigt i processen och därmed minska risken för att åtgärder i vatten görs utan att det har föregåtts av ett anmälningsskyldigt förfarande.

Miljöförvaltningen har under lång tid bedrivit tillsyn över större infrastrukturprojekt så som Tingstadstunneln, Hisingsbron och Marieholmsförbindelsen. Förvaltningen har således god erfarenhet av att hantera frågor som uppkommer i samband med större projekt, varför nämnden anser att även tillsynen över tillståndsskyldiga vattenverksamheter kan bedrivas av miljöförvaltningen. Tillståndsskyldiga vattenverksamheter som sträcker sig över en eller flera kommuner samt innebär en regional påverkan ingår dock inte i detta förslag om överlåtelse. För sådana verksamheter föreslås tillsynsansvaret fortsatt vara kvar hos Länsstyrelsen.

Miljö- och klimatnämnden bedömer att det fortsatt är av stor vikt att förvaltningen har en nära samverkan med Länsstyrelsen gällande tillsynsområdet om vattenverksamheter. På sikt ger det en kompetenshöjning och bidrar till ökad samverkan mellan tillsynsmyndigheterna.

Stadsledningskontorets bedömning

Stadsledningskontoret konstaterar att miljö- och klimatnämnden avstår från att svara på minoritetsåterremissen om en ytterligare redogörelse om hur väntetiderna för verksamhetsutövare som anmäler vattenverksamhet påverkas av den föreslagna förändringen, samt förslag på hur samverkan med Länsstyrelsen kan formaliseras och stärkas för att effektivisera arbetet med större infrastrukturprojekt, såsom Västlänken.

Utifrån miljö- och klimatnämndens svar på kommunfullmäktiges återremiss avseende att utreda och redovisa hur enskilda personer, föreningar och företag kommer att påverkas ekonomiskt samt tydliggöra om det föreligger risk för mycket stora debiteringar i avancerade fall, gör stadsledningskontoret ingen annan bedömning än tidigare.

Stadsledningskontoret delar miljö- och klimatnämndens bedömning ovan och föreslår att kommunfullmäktige hemställer hos Länsstyrelsen Västra Götaland om att kommunen genom miljö- och klimatnämnden får överta tillsyn över vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-12-12

§ 547 Ärendenummer SLK-2024-00790

Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Beslut

Enligt återremissyrkande från M, D, L och KD med viss justering:

Miljö- och klimatnämnden får i uppdrag att utreda och redovisa hur enskilda personer, föreningar samt företag kommer påverkas ekonomiskt av den förändring som föreslås, samt tydliggöra om det föreligger risk för mycket stora debiteringar i avancerade fall. Återredovisningen ska ske skyndsamt.

Enligt återremissyrkande från SD:

Ärendet återremitteras till miljö- och klimatnämnden för att begära en ytterligare redogörelse om hur väntetiderna för verksamhetsutövare som anmäler vattenverksamhet påverkas av den föreslagna förändringen, samt förslag på hur samverkan med Länsstyrelsen kan formaliseras och stärkas för att effektivisera arbetet med större infrastrukturprojekt, såsom Västlänken.

Tidigare behandling

Bordlagt den 21 november 2024, § 477.

Handlingar

2024 nr 198.

Återremissyrkande från M, D, L och KD den 20 november 2024.

Yrkanden

Hanan Baalbaki (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Emma Altenhammar (SD) yrkar i första hand att ärendet ska återremitteras till miljö- och klimatnämnden enligt yrkande från SD i kommunstyrelsen och i andra hand att ärendet ska återremitteras enligt yrkande från M, D, L och KD den 20 november 2024.

Emmyly Bönfors (C), Samuel Bråse (KD) och Patrik Höstmad (D) yrkar att ärendet ska återremitteras till miljö- och klimatnämnden enligt yrkande från M, D, L och KD den 20 november 2024 med justeringen att orden ”innan årsskiftet” i sista meningen stryks. Vidare yrkar Patrik Höstmad (D) att ärendet även ska återremitteras enligt yrkande från SD i kommunstyrelsen.

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2024-12-12

Propositionsordning

Yrkande om återremiss och motivering ska ses som en helhet enligt 5 kap 50 § kommunallagen. Om inget av återremissyrkandena biträds av en tredjedel av ledamöterna faller yrkandena. Ordföranden föreslår med anledning härav att proposition först ställs på bifall respektive avslag på varje återremissyrkande med sin motivering. Kommunfullmäktige godkänner redovisad propositionsordning.

Ordföranden ställer först propositioner på bifall respektive avslag på återremissyrkandet med motiv från SD och finner att det har avslagits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för avslag och Nej för bifall till återremissyrkandet med motiv från SD.”

Omröstningen utfaller med 43 Ja mot 37 Nej. 1 ledamot är frånvarande. Hur var och en röstar framgår av bilaga 12.

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutat återremittera ärendet till miljö- och klimatnämnden med motiv från SD genom en minoritetsåterremiss.

Propositionsordning

Ordföranden ställer herefter propositioner på bifall respektive avslag på återremissyrkandet med motiv från M, D, L och KD med viss justering och finner att det har avslagits. Omröstning begärs.

Omröstning

Godkänd voteringsproposition: ”Ja för avslag och Nej för bifall till återremissyrkandet med motiv från M, D, L och KD med viss justering.”

Omröstningen utfaller med 40 Ja mot 41 Nej. Hur var och en röstar framgår av bilaga 13.

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutat återremittera ärendet till miljö- och klimatnämnden med motiv från M, D, L och KD med viss justering genom en majoritetsåterremiss.

Protokollsutdrag skickas till

Miljö- och klimatnämnden (minoritetsåterremiss samt återremiss)

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-02-11

§ 34 Dnr MKN-2024-8488

Komplettering efter kommunfullmäktiges återremittering av begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner komplettering efter kommunfullmäktiges återremiss den 12 december 2024 § 547 av begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken enligt tjänsteutlåtandet.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet som svar på återremiss den 12 december 2024 § 547 om begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland enligt 11 kap. miljöbalken, till kommunfullmäktige.
3. Miljö- och klimatnämnden avstår från att besvara återremiss i den del om handläggningstider för verksamhetsutövare som anmäler vattenverksamhet påverkas av den föreslagna förändringen, samt förslag på hur samverkan med Länsstyrelsen i Västra Götaland kan formaliseras och stärkas för att effektivisera arbetet med större infrastrukturprojekt, såsom Västlänken, enligt vad som framgår i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Tidigare behandling

Miljö- och klimatnämnden hemställde den 27 augusti 2024 § 119 till kommunfullmäktige att göra en framställan till länsstyrelsen om överlåtelse av tillsynsansvar för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2025-01-31 med bilagor

Handlingar skickas till

Kommunfullmäktige

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2025-02-11

Dag för justering

2025-02-14

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Klara Holmin (MP)

Justerande

Tomas Holst (D)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2025-02-14.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-01-31

Diarienummer 2024-8488

Handläggare

Ingeborg Helge

Telefon: 031-368 37 26

E-post: ingeborg.helge@miljo.goteborg.se

Eveline Karlsson

Telefon: 031-368 37 99

E-post: eveline.karlsson@miljo.goteborg.se

Komplettering efter kommunfullmäktiges återremittering av begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Förslag till beslut

1. Miljö- och klimatnämnden godkänner komplettering efter kommunfullmäktiges återremiss den 12 december 2024 § 547 av begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken enligt tjänsteutlåtandet.
2. Miljö- och klimatnämnden skickar tjänsteutlåtandet som svar på återremiss den 12 december 2024 § 547 om begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen Västra Götaland enligt 11 kap. miljöbalken, till kommunfullmäktige.
3. Miljö- och klimatnämnden avstår från att besvara återremiss i den del om handläggningstider för verksamhetsutövare som anmäler vattenverksamhet påverkas av den föreslagna förändringen, samt förslag på hur samverkan med Länsstyrelsen i Västra Götaland kan formaliseras och stärkas för att effektivisera arbetet med större infrastrukturprojekt, såsom Västlänken, enligt vad som framgår i förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Miljö- och klimatnämnden har fått i uppdrag att utreda och redovisa hur enskilda personer, föreningar samt företag kommer påverkas ekonomiskt med anledning av ett eventuellt övertagande av tillsynen över anmälningspliktig vattenverksamhet från Länsstyrelsen i Västra Götaland (hädanefter länsstyrelsen), samt tydliggöra om det föreligger risk för mycket stora debiteringar i avancerade fall.

Enligt uppgifter från länsstyrelsen var den genomsnittliga handläggningstiden per anmälningsärende 17,6 timmar under 2024. Vidare var den genomsnittliga handläggningstiden för de tillfrågade kommunerna Umeå, Östersund och Skellefteå 4,4 timmar per anmälningsärende. Miljöförvaltningen bedömer att avgiften kommer att öka för den som anmäler vattenverksamhet om miljöförvaltningen tar över tillsynsansvaret, dock bedöms den inte bli så hög att den anses vara oskälig eller konkurrenssnedvridande.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En överlåtelse av tillsynen över viss vattenverksamhet från länsstyrelsen till miljöförvaltningen bedöms innebära ökade kostnader för verksamhetsutövare. De ökade kostnaderna för att anmäla en åtgärd i vatten berör alla typer av verksamhetsutövare så som myndigheter, stadens förvaltningar, företag, föreningar och enskilda personer.

I dagsläget tillämpas en fast avgift på 1660 kronor för handläggning av en anmälan om vattenverksamhet hos länsstyrelsen. Det motsvarar cirka en timmes handläggningstid med miljöförvaltningens nuvarande timtaxa (1439 kronor år 2025). Om tillsynsansvaret överläts till miljöförvaltningen föreslås att en timtaxa att tillämpas. Det innebär att den nedlagda handläggningstiden multipliceras med timavgiften. Därav avspeglas avgiften för den faktiska nedlagda handläggningstid som myndigheten har ägnat ärendet. Enligt uppgift från länsstyrelsen var genomsnittstiden per ärende cirka 17,6 timmar under 2024. Andra kommuner som övertagit tillsynen över anmälningspliktig vattenverksamhet som miljöförvaltningen varit i kontakt med har en genomsnittlig handläggningstid på cirka 4,4 timmar. Allt beroende på ärendets karaktär, komplexitet och kvalitet på anmälningshandlingar. Länsstyrelsen har sen 2018 beslutat i 241 anmälningsärenden från Göteborgs kommun. Effekten mot medborgare och företag i Göteborgs kommun kan därmed betraktas som nästintill omätbar jämfört med andra ärenden som förvaltningen ansvarar för och tar ut avgift för. Av de 43 ärenden från Göteborg som Länsstyrelsen beslutade i under 2024 så är ett ärende från en privatperson, ca 25% av ärendena är från olika föreningar och privata företag, resten ca 70% är från Göteborgs stads olika förvaltningar och kommunala företag.

Utifrån ovanstående uppgifter kommer således avgiften att öka vid ett övertagande av tillsynen. Trots det bedöms avgiften inte bli så hög att den riskerar att bli oskäligen eller konkurrenssnedvridande.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bilagor

1. Protokollsutdrag Kommunfullmäktige 2024-12-12 (§ 547)
2. Återremissyrkanden
3. Tjänsteutlåtande § 119, 2024-08-27, Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Ärendet

Den 12 december 2024 (§ 547) beslutade kommunfullmäktige att ge miljö- och klimatnämnden i uppdrag att utreda och redovisa hur enskilda personer, föreningar samt företag kommer påverkas ekonomiskt med anledning av ett övertagande av tillsynsansvaret över anmälningspliktig vattenverksamhet från länsstyrelsen, samt tydliggöra om det föreligger risk för mycket stora debiteringar i avancerade fall.

Beskrivning av ärendet

Miljöförvaltningen har blivit tillfrågad av länsstyrelsen om att överta tillsynen över vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken. Tillsynen omfattar handläggning av anmälningsärenden, klagomål och viss tillståndspliktig objektstillsyn.

Den 27 augusti 2024 § 119 (MKN 2024–8488) fattade miljö- och klimatnämnden beslut om att hemställa att kommunfullmäktige gör en framställan till länsstyrelsen om en överlåtelse av tillsynsansvar enligt 11 kap. miljöbalken. Beslutet bifölls och översändes till kommunfullmäktige, se bilaga 1.

Kommunfullmäktige gav vid sitt sammanträde den 12 december 2024 § 547 (SLK 2024–00790) miljö- och klimatnämnden i uppdrag, genom ett återremissyrkande (M, D, L och KD), att utreda och redovisa hur enskilda personer, föreningar samt företag kommer påverkas ekonomiskt av den förändring som föreslås, samt tydliggöra om det föreligger risk för mycket stora debiteringar i avancerade fall. Yrkandet lyfter att det är viktigt att belysa den osäkerhet som råder kring den stora avgiftsskillnaden som presenterats i ärendet. Spannet för de nya avgifterna för enskilda personer, föreningar samt företag behöver redovisas mer grundligt och med konkreta exempel på fall som riskerar att leda till höga avgifter.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen har i tjänsteutlåtandet från den 27 augusti 2024 (bilaga 1) redogjort för att kostnaden för en anmälan av vattenverksamhet kommer att öka jämfört med de avgifter som i dagsläget tas ut för den handläggning och tillsyn som utförs av länsstyrelsen. Länsstyrelsen tar idag ut en fast avgift på 1660 kronor för handläggning av en anmälan om vattenverksamhet. Miljöförvaltningen avser i stället att tillämpa en timavgift för handläggningen av en anmälan, det vill säga inte en fast avgift bestämd på förhand. Den fasta avgiften motsvarar en dryg timmes handläggningstid utifrån miljöförvaltningens timtaxa. Handläggningstiden för anmälningsärenden är normalt mer än en timme. I tidigare tjänsteutlåtande (bilaga 3) angavs att handläggningstiden hos länsstyrelsen var i genomsnitt 20 timmar. Länsstyrelsen har i januari 2025 meddelat att under 2024 var den genomsnittliga handläggningstiden cirka 17,6 timmar.

Handläggningen av ärenden ska alltid utföras enkelt, snabbt och kostnadseffektivt utan att rättssäkerheten eftersätts (9 § förvaltningslag (2017:900)). För anmälningar om vattenverksamhet gäller en lagstadgad handläggningstid om max 8 veckor.

Avgiftsfinansierad miljötillsyn

Den miljö- och hälsoskyddstillsyn som faller under kommunens ansvar avgiftsfinansieras och den tid som motsvarar tillsynsarbetet ska ligga till grund för de avgifter som tas ut. Någon exakt storlek på de avgiftsuttag som får ske regleras inte i miljöbalken eller tillhörande förordningar eller föreskrifter på miljö- och hälsoskyddsområdet. I proposition

1997/98:45 anges att en viss schablonisering av tillsynsavgifter kan vara nödvändig, men det framhålls även att avgiften måste stå i rimlig proportion till de kostnader som den avgiftsbetalande ger upphov till hos myndigheten¹. Avgifterna ska enligt propositionens bedömning omfatta myndigheternas kostnader i samband med prövning och tillsyn. Något överskott ska däremot inte uppkomma.²

Vidare gäller principen om att förorenaren betalar (Polluter Pays Principle, PPP). Principen finns inkorporerad i den svenska miljöbalken och internationella överenskommelser. Den anger att den som ska bedriva en verksamhet som kan förorena miljön är skyldig att vidta försiktighetsmått för att hindra eller åtminstone motverka miljöriskerna. Förorenaren måste själv stå för kostnaderna för att grundläggande miljökrav ska uppfyllas.³

Att ta ut en timavgift för handläggning av anmälningar om vattenverksamhet har bedömts som mest lämpligt utifrån de modeller av avgiftsuttag som finns tillgängliga. Majoriteten av alla anmälningsärenden som handläggs av miljöförvaltningen avgiftsfinansieras genom timavgift. Timavgiften är 1439 kr år 2025. Miljöförvaltningen har även möjlighet att ta ut en fast avgift för tillsyn. Detta tillämpas på ansökningar om tillstånd för enskilt avlopp samt för värmepumpsanläggningar (anläggningar som tar sin värme från berg, jord, grund- och ytvatten). Avgiften för att pröva en tillståndsansökan för enskilt avlopp uppgår år 2025 till 10 x timavgiften vilket ger en avgift på 14 390 kr. Avgiften är utformad med bakgrund av att det normalt tar 10 timmar att handlägga en ansökan om enskilt avlopp. För att pröva en ansökan om tillstånd för värmepump utgår en fast avgift om 4 x timavgiften för mindre anläggningar (totalt 5 756 kr år 2025) och 6 x timavgiften för större anläggningar (totalt 8 634 kr år 2025). Den fasta avgiften ses kontinuerligt över i syfte att spegla den faktiska handläggningstiden så att avgiften står i proportion till den tid som myndigheten behöver ägna åt ärendet.

Det har inte bedömts vara lämpligt att införa en fast avgift för handläggning av en anmälan om vattenverksamhet eftersom ärendena kan skilja sig åt i storlek och komplexitet.

Olika typer av anmälningsärenden

Anmälningar om vattenverksamhet omfattar flertalet olika typer av åtgärder i vatten. Samtliga anmälningspliktiga vattenverksamheter kan i praktiken anmälas av både enskilda personer, företag, kommuner, myndigheter eller föreningar. I Göteborgs kommun är den vanligaste vattenverksamheten som anmäls av enskilda personer anläggande eller renovering av brygga. Företag och förvaltningar inom staden anmäler ofta anläggande av ledningar, trummor men även många andra typer av arbeten i vatten såsom brorestaureeringar, spontning, pålning och anläggande av erosionsskydd.

I tabell 1 nedan listas exempel på åtgärder som är anmälningspliktiga.

¹ [Proposition 1997/98:45](#), Del 2 sid. 288

² [Proposition 1997/98:45](#), Del 1 sid. 516

³ Michanek & Zetterberg, Den svenska miljörätten (2021, JUNO), under rubriken 3.4. Rättsliga principer

Tabell 1. Olika typer av åtgärder i vatten som utgör anmälningspliktig vattenverksamhet enligt Förordning (1998:1388) om vattenverksamheter.

	Typ av åtgärd i vatten
1	Anlägga våtmark där ytan understiger 5 hektar.
2	Uppföra en anläggning eller fyllning i ett vattenområde ⁴ , om den bottenyta som berörs är högst 500 kvadratmeter i vattendrag eller högst 3000 kvadratmeter i andra vattenområden.
3	Gräva, schakta, muddra eller spränga i ett vattenområde, om den bottenyta som berörs är högst 500 kvadratmeter i vattendrag eller högst 3000 kvadratmeter i andra vattenområden.
4	Bygga en bro, anlägga en trumma eller byta en trumma i ett vattendrag med en medelvattenföring som är högst 1 kubikmeter per sekund.
5	Gräva om ett vattendrag med en medelvattenföring som är högst 1 kubikmeter per sekund, om åtgärden inte är markavvattning.
6	Leda bort högst 600 kubikmeter ytvatten per dygn från ett vattendrag, dock högst 100 000 kubikmeter per år.
7	Leda bort av högst 1 000 kubikmeter ytvatten per dygn från ett annat vattenområde än vattendrag, dock högst 200 000 kubikmeter per år.
8	Lägga ner eller byta en kabel, ett rör eller en ledning i ett vattenområde.
9	Leda bort högst 600 kubikmeter ytvatten per dygn från ett vattendrag, dock högst 100 000 kubikmeter per år, eller utförande av anläggningar för detta.
10	Utrivning av en vattenanläggning som tillkommit till följd av en verksamhet enligt 1-10.

Underlag från länsstyrelsen

Länsstyrelsen har meddelat att de inte mäter handläggningstiden i enskilda ärenden då de inte tar ut timavgift utan en fast avgift. De kan därför endast göra uppskattningar av tidsåtgången per ärende. Enligt uppgift var genomsnittstiden per ärende 17,6 timmar 2024, vilket är en minskning jämfört med tidigare år. Länsstyrelsen har inte tillgång till någon nationell statistik över handläggningstiden i anmälningsärenden gällande just vattenverksamheter. Länsstyrelsen har även upplyst om att de bedömer att deras handläggningstid är något längre jämfört med andra länsstyrelser eller kommuner.

Underlag från andra kommuner

Miljöförvaltningen har varit i kontakt med andra kommuner som har övertagit tillsynen över vattenverksamheter från länsstyrelsen. Uppgifter om genomsnittlig handläggningstid har inhämtats från Skellefteå, Östersunds och Umeå kommun. Även uppgifter om vilka typer av verksamhetsutövare som anmält vattenverksamhet har inhämtats. Den genomsnittliga handläggningstiden för alla tre kommuner sammanslaget uppgår till 4,4 timmar.

⁴ Ett vattenområde är enligt 11 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) ett område som täcks av vatten vid högsta förutsebara vattenstånd. Exempelvis sjöar, vattendrag, diken, kärr och konstgjorda vattensamlingar såsom regleringsdammar och bevattningsmagasin.

- Skellefteå kommun har en fast avgift om 2 timmar för handläggning av ett anmälningssärende. Timavgiften var 1386 kr/timme år 2024. Handläggningstiden för ett ärende har uppskattats till cirka 2–3 timmar. Tidvis inkommer anmälningar som kräver mer handläggning, exempelvis större kabelarbeten som passerar flertalet olika vattendrag med olika förutsättningar och förhållanden. Då kontaktas anmälaren som meddelas att timtaxa kommer att tillämpas i stället för den fasta avgiften.
- Umeå kommun tillämpar timavgift för handläggning av ett anmälningssärende. Totalt inkom 44 anmälningssärenden under 2023 och 2024 varav den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till 2,9 timmar. Intervallet för handläggningstiden var mellan 1–7 timmar per ärende. Företag stod för den största andelen av anmälningarna (28 %). Därefter enskilda privatpersoner (22 %), föreningar (20 %), myndigheter (20 %) och kommuner (7 %).
- Östersunds kommun tillämpar timavgift för handläggning av ett anmälningssärende. Totalt inkom 14 anmälningssärenden under 2023 och 2024 varav den genomsnittliga handläggningstiden uppgick till 7,4 timmar. Intervallet för handläggningstiden var mellan 1,5–26 timmar per ärende. Kommun/förvaltning stod för den största andelen av anmälningarna (50 %). Därefter företag (21 %), föreningar (14 %) och enskilda privatpersoner (14 %). Några ärenden från myndighet finns inte registrerade.

Olika typer av verksamhetsutövare

Underlag från länsstyrelsen visar att 73 anmälningar om vattenverksamhet inom Göteborgs kommun har handlagts av länsstyrelsen under 2023 och 2024 (Tabell 2). Den grupp som står för de flesta anmälningar om vattenverksamheter är företag och kommun/förvaltningar (81 %). Enskilda personer, föreningar och myndigheter står för de resterande anmälda vattenverksamheterna. En detaljerad fördelning framgår av tabell 2.

Liknande fördelning återfinns när man ser till inkomna anmälningar om vattenverksamhet för hela Västra Götalands län under samma period. Under perioden inkom 758 anmälningar till länsstyrelsen. Ärenden från företag och kommuner/förvaltningar stod för majoriteten av inkomna ärenden (63,5 %). Anmälningar från enskilda personer utgjorde den minsta andelen ärenden. Antalet anmälningar från föreningar och myndigheter var något högre jämfört med ärenden som rörde åtgärder inom Göteborgs kommun. En detaljerad fördelning framgår av tabell 2.

Tabell 2. Antal anmälningssärenden om vattenverksamhet inkomna till Länsstyrelsen i Västra Götaland mellan 2023–2024 fördelat utifrån olika typer av verksamhetsutövare.

Verksamhetsutövare	Göteborg (antal och procent)	Totalt i Västra Götaland (antal och procent)
Enskild privatperson	2 (2,5 %)	47 (6,2 %)
Förening	7 (10 %)	123 (16,2 %)
Kommun/förvaltning	30 (41 %)	164 (21,6 %)
Företag	29 (40 %)	319 (42 %)
Myndighet	5 (6,5 %)	105 (13,8 %)

Nedan görs en analys av påverkan på varje enskild grupp baserat på den erfarenhet miljöförvaltningen har av anmälningsärenden. Vi har i analysen lyft in den erfarenhet och de underlag som inkommit från länsstyrelsen och kommuner.

Enskilda personer

För Göteborgs kommun var den vanligast förekommande typen av anmälningar åtgärder som rörde nybyggnation eller reparation av brygga. Totalt har två anmälningar från enskilda personer inkommit 2023 och 2024 vilket motsvarar 2,5 % av samtliga anmälningar för Göteborg.

Utifrån erfarenheter från andra typer av anmälningsärenden som miljöförvaltningen handlägger har vanligtvis enskilda personer som lämnar in anmälningshandlingar liten erfarenhet av att ta fram det ibland omfattande underlag som kan krävas för en anmälan enligt miljöbalken. En anmälningshandling från enskilda riskerar därmed att inte vara komplett när den inkommer till myndigheten, vilket förlänger handläggningstiden.

Föreningar

Föreningar kan vara ekonomiska eller ideella föreningar. Ideella föreningar kan jämföras med enskilda personer i det avseendet att de kan vara känsliga för höga avgifter och oförutsägbarheten som en timavgift innebär. Föreningar kan äga eller förvalta en parkeringsplats, en väg eller en grönta. Under 2023 - 2024 inkom till länsstyrelsen sju anmälningar om vattenverksamhet som avsåg åtgärder inom Göteborgs kommun från föreningar (10 %). Den typ av anmälningar som främst inkommer från föreningar är nybyggnation, underhåll och reparation av bryggor. Övriga ärenden som har inkommit är underhåll av dammvall och ny bäckfåra, anläggande av trumma samt och pålning i vatten. Likt för enskilda personer kan det även för föreningar finnas få erfarenheter av att ta fram det underlag som krävs, eller små ekonomiska resurser att anlita extern kompetens som tar fram underlaget. En anmälningshandling från förening kan därmed behöva kompletteras när den inkommer till myndigheten, vilket förlänger handläggningstiden.

Kommuner/förvaltningar

Av alla anmälningar som inkom till länsstyrelsen under 2023–2024 och som avsåg åtgärder inom Göteborgs kommun stod kommun/förvaltning för den största andelen (41 %). Förvaltningar inom staden som anmäler vattenverksamhet är vanligtvis de som arbetar med olika utbyggnads- eller exploateringsprojekt. De förvaltningar som främst kommer att beröras inom Göteborgs stad är Exploateringsförvaltningen, Stadsmiljöförvaltningen och Kretslopp och Vatten. Förvaltningar inom staden har normalt stor vana av att ta fram de underlag som krävs till en anmälan vilket medför att ärendet vanligtvis innehåller alla de uppgifter och underlag som krävs och ett behov av kompletteringar är mindre. Därmed är det troligt att handläggningstiden inte kommer att fördröjas på grund av bristande underlag. De anmälningar om vattenverksamheter som inkommer från förvaltningar inom staden kan dock vara av mer komplex karaktär då det kan innebära ingrepp i tätbebyggda områden som berör flertalet andra aktörer och intressen. Det kan röra sig om större infrastrukturprojekt såsom framdragande av nya vägsträckor, planering för nya dammar/dagvattenanläggningar eller byggnation av nya bostadsområden.

Företag

I länet som helhet uppgick andelen anmälningar som inkommit från ett företag till 42 %, vilket utgör den största andelen av samtliga ärenden. Andelen anmälningar som inkommit från företag som avsåg åtgärder inom Göteborgs kommun uppgick till 40 %. Vanligt förekommande ärenden är anläggning av kabel, bryggor samt övriga andra typer av vattenverksamheter så som grävning, schaktning med mera. Likt för kommuner/förvaltningar bedöms företag ha större vana av att ta fram, eller anlita rätt kompetens för att ta fram de underlag som krävs till en anmälan. Det innebär att anmälan vanligtvis innehåller alla de uppgifter och underlag som krävs och ett behov av kompletteringar är mindre. Därmed är det troligt att handläggningstiden inte kommer att fördröjas på grund av bristande underlag.

Myndigheter

I länet som helhet stod antalet anmälningar från myndigheter för cirka 13 % av det totala antalet inkomna anmälningar. I Göteborg var andelen något lägre (6,5 %). Trafikverket stod för samtliga anmälningar som inkommit från en myndighet av de ärenden som rörde Göteborgs kommun. Den vanligaste typen av åtgärder man anmäler rör anläggande av trummor och kulvertar med mera. Av erfarenhet från andra anmälningsärenden som inkommer från myndigheter finns ofta god kunskap om de underlag som krävs och kunskap om vilka eventuella försiktighetsmått som kan bli aktuella. Därmed är det troligt att handläggningstiden inte kommer att fördröjas på grund av bristande underlag utan beror snarare på andra omständigheter på den aktuella platsen.

Komplexiteten i ärenden varierar

Komplexiteten i ett ärende beror av flera faktorer. Exempel på vad som påverkar om ett ärende är av mer avancerad eller enklare art redogörs för nedan.

Komplexare ärenden

Handläggningstiden blir längre när det finns flera berörda parter och remissinstanser som behöver höras i ärendet. Berörda parter kan vara flera fastighetsägare, fiskerättsägare, servitutsinnehavare, arrendatorer och myndigheter.

Ett ärende blir mer komplext när det finns höga naturvärden i vattenområdet och påtaglig risk för negativ påverkan på miljökvalitetsnormer (MKN). Komplexiteten och handläggningstiden ökar om det finns föroreningar i sedimenten i vattenområdet som gör att ytterligare utredningar krävs för att kunna avsätta korrekta försiktighetsmått för åtgärden. Vidare kan muddringar som medför grumling i ett större område, eller att en större dämning krävs för att genomföra åtgärden öka komplexiteten i ärendet.

Andra scenarion som skulle kunna innebära en längre handläggningstid är om en kabel behöver läggas över en sträcka med flera vattenområden, över flera fastigheter och där ett flertal av vattenområdena har fisk och känsliga biotoper som påverkas. Andra exempel är större infrastrukturprojekt, stora bryggor i känslig havsmiljö eller arbeten i värdefulla vattendrag med påverkan på flera allmänna och enskilda intressen.

Enklare ärenden

Ärenden av enklare karaktär innehåller således inte de faktorer som omnämns ovan. Exempelvis är ärendet av enklare karaktär när en anmälan är komplett när den inkommer till myndigheten, det finns få eller inga berörda parter samt ett litet eller inget behov av att skicka ärendet på remiss. Verksamheten kan även själv ha lämnat förslag på rimliga försiktighetsmått i anmälan. Allt ovanstående minskar därmed handläggningstiden.

Maxtak för tillsynsavgiften vid en timavgift

Återremissyrkandet påpekar att det i tjänsteutlåtande (§ 119 MKN 2024–8488) inte presenteras något maxtak för debiteringen som miljöförvaltningen kan ta ut i samband med ett anmälningsärende. Att införa ett maxtak för avgiften finns det för närvarande inte stöd för i den taxa som gäller för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt miljöbalken.⁵ Det är heller inte praxis utifrån miljöförvaltningens kännedom att tillämpa maxtak för tillsynsavgifter enligt miljöbalken. Miljöförvaltningen har i sin taxa stöd för att sätta ner eller efterskänka avgiften, om det finns särskilda skäl med hänsyn till verksamhetens eller åtgärdens art, omfattning, tillsynsbehovet, nedlagd handläggningstid eller övriga omständigheter (4 §).

Maria Jacobsson

Direktör

Peter Berntsson

Avdelningschef

⁵ [Göteborgs Stads taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt miljöbalken](#) (SLK-2023-01131, 2024-03-21, § 109)

Utdrag ur protokoll

Sammanträdesdatum: 2024-08-27

§ 119 Dnr MKN-2024-8488

Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Beslut

Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige gör en framställan till Länsstyrelsen Västra Götaland om överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Handling

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2024-08-16.

Handlingar skickas till

Kommunfullmäktige

Dag för justering

2024-08-30

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Karin Pleijel (MP)

Justerande

Tomas Holst (D)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2024-08-30.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2024-08-16

Diarienummer 2024-8488

Handläggare

Ingeborg Helge

Telefon: 031-368 37 26

E-post: ingeborg.helge@miljo.goteborg.se

Eveline Karlsson

Telefon: 031-368 37 99

E-post: eveline.karlsson@miljo.goteborg.se

Begäran om överlåtelse av tillsynsansvar från Länsstyrelsen för vattenverksamhet enligt 11 kap. miljöbalken

Förslag till beslut

Miljö- och klimatnämnden hemställer att kommunfullmäktige gör en framställan till Länsstyrelsen Västra Götaland om överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken i enlighet med tjänsteutlåtandet.

Sammanfattning

Miljöförvaltningen har blivit tillfrågad av Länsstyrelsen Västra Götaland (hädanefter Länsstyrelsen) att överta tillsynen över vattenverksamheter enligt 11 kap. miljöbalken.

Miljöförvaltningen bedömer att den kompetens och de resurser som krävs för att bedriva tillsynen finns inom förvaltningen.

Miljöförvaltningen föreslår därför att tillsynsansvaret över vattenverksamheter övergår från Länsstyrelsen till miljö- och klimatnämnden. Tillsynsansvaret föreslås övergå till miljö- och klimatnämnden den 1 januari 2025.

Tillsynsansvaret föreslås omfatta följande områden:

- Tillsyn över överlåtna tillståndspliktiga vattenverksamheter. Främst avses lokala infrastrukturprojekt inom Göteborgs kommun.
- Hantering av inkommande anmälningar om ändring av tillståndspliktig vattenverksamhet för de objekt där miljöförvaltningen har fått tillsynen överlåten.
- Hantering av inkommande anmälningar om vattenverksamhet samt anmälningar om ändring av anmälningspliktig vattenverksamhet, enligt 19 § förordning om vattenverksamheter (1998:1388).
- Hantering av inkommande klagomål rörande ovanstående vattenverksamheter.

Bedömning ur ekonomisk dimension

En överlåtelse av tillsynen enligt förslaget innebär att miljö- och klimatnämndens intäkter kommer att öka. Intäkterna kommer dock att motsvara de ökade kostnader som uppstår till följd av det utökade tillsynsansvaret. För verksamhetsutövare bedömer miljöförvaltningen att kostnaden för en anmälan av vattenverksamhet kommer att öka jämfört med de avgifter som i dagsläget tas ut för den handläggning och tillsyn som utförs av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen tar idag ut en fast avgift på 1660 kronor för handläggning av en anmälan om vattenverksamhet. Det motsvarar drygt en timmes handläggningstid med miljöförvaltningens nuvarande timtaxa. Enligt uppgifter från Länsstyrelsen läggs i genomsnitt 20 timmars handläggningstid i ett anmälningsärende om vattenverksamhet. Det betyder att dessa typer av anmälningsärenden till största del finansieras av skatteintäkter idag. Om tillsynsansvaret övertas från Länsstyrelsen bedöms en timavgift kunna tas ut för de ärenden som handläggs inom ramen för vattenverksamheter för att bättre spegla den faktiska nedlagda handläggningstiden. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv medför det att principen om att förorenaren betalar på ett bättre sätt kommer tillämpas i enlighet med 2 kap. 8 § miljöbalken.

Den taxa för miljö- och klimatnämndens verksamhet enligt miljöbalken som reglerar vilken typ av tillsyn som nämnden har rätt att ta ut avgift för kommer att behöva revideras inför ett eventuellt övertagande av tillsynen. I tjänsteutlåtande MKN-2024-13352 har förvaltningen lagt fram de förslag till ändringar som krävs för att nämnden ska ha rätt att ta ut avgift för handläggningen av ärenden om vattenverksamhet.

Bedömning ur ekologisk dimension

Det finns fördelar med att kommunen har tillsynsansvar över vattenverksamheter då det ger en bättre helhetsbild av den samlade miljöpåverkan från verksamheter i Göteborg med avseende på utsläpp till luft, vatten, mark, buller med mera, exempelvis i samband med byggnationsprojekt. Vidare innebär det att miljöförvaltningen genomgående kan använda sin kunskap om lokala miljöförhållanden vid handläggningen av ärenden som rör vattenverksamheter.

Bedömning ur social dimension

För verksamhetsutövare bedöms förslaget innebära en förenkling eftersom det innebär att en enda myndighet har tillsynsansvaret över all anmälningspliktig verksamhet avseende vatten - och avloppsfrågor samt markföroreningar enligt miljöbalken.

Ärendet

Miljöförvaltningen föreslår att tillsynsansvaret över vattenverksamheter övergår från Länsstyrelsen till miljö- och klimatnämnden.

Miljö- och klimatnämnden hemställer därmed att kommunfullmäktige gör en framställan till Länsstyrelsen om överlåtelse av tillsynsansvar enligt miljöbalken i enlighet med detta tjänsteutlåtande.

Tillsynsansvaret föreslås övergå till miljö- och klimatnämnden den 1 januari 2025.

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen har idag tillsyn över vattenverksamheter och hanteringen av klagomål på vattenverksamheter. Länsstyrelsen har informerat miljöförvaltningen om att de ser det som positivt att kunna överlåta dessa tillsynsuppgifter till kommunen, genom miljöförvaltningen, för att kunna stärka och utnyttja båda myndigheternas resurser för tillsyn effektivt. Miljöförvaltningen och Länsstyrelsen har i dialog kommit fram till att det är lämpligt att kommunen begär att få överta denna tillsyn.

Fördelningen av tillsynsansvaret för miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd regleras i miljöbalken (1998:808) och i miljötillsynsförordningen (2011:13). Kommunens ansvar framgår av 26 kap. 3 § miljöbalken samt 2 kap. 9 och 31 §§ miljötillsynsförordningen.

Enligt miljötillsynsförordning 2 kap. 29 § ansvar Länsstyrelsen för tillsynen i fråga om vattenverksamheter.

Miljötillsynsförordningen beskriver även vilket tillsynsansvar som kan överlåtas från en statlig tillsynsmyndighet till kommunen (1 kap. 18-20 §§). Överlåtelse får ske efter begäran från kommunfullmäktige. Av miljötillsynsförordningen framgår även vilka förutsättningar den överlåtande myndigheten ska ta hänsyn till vid en sådan begäran.

Tidigare överlåtelser

Miljöförvaltningen har tidigare hanterat överlåtelser av tillsyn enligt miljöbalken, senast i miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2023-01-05, diarienummer MKN-2022-19439. Då i fråga om överlåtelse av tillsyn över avfallsverksamheter som utgör A- och B-verksamheter, samt överlåtelse av tillsyn över ett flertal vattenskyddsområden.

Föreslagen tillsyn som ska överlåtas

Miljöförvaltningen har i samråd med Länsstyrelsen kommit fram till att det finns möjligheter för miljöförvaltningen att överta tillsynsansvaret över vattenverksamheter enligt miljöbalkens 11 kapitel enligt nedan.

- Tillsyn över överlåtna tillståndspliktiga vattenverksamheter. Främst avses lokala infrastrukturprojekt som bedrivs inom Göteborgs kommun och som inte är kommunöverskridande eller har en regional påverkan.

I dagsläget är det aktuellt med följande tre lokala tillståndspliktiga projekt som miljöförvaltningen föreslår ska överlåtas:

- Renovering av kanalmurar och gångbro vid Rosenlundskanalen
- Renovering av Packhuskajen
- Renovering av kanalmurar vid Ävägen

Vidare föreslår miljöförvaltningen att framtida tillkommande tillståndspliktiga infrastrukturprojekt i vatten som ska bedrivas inom Göteborgs kommun och som inte sträcker sig över en eller flera kommuner eller har en regional påverkan, ska kunna överlåtas om Länsstyrelsen bedömer det som lämpligt.

Tillsyn över vattenverksamhet som bedrivs inom projektet för Västlänken avser miljöförvaltningen inte överta.

- Hantering av inkommande anmälningar om ändring av tillståndspliktig vattenverksamhet för de objekt där miljöförvaltningen har fått tillsynen överlåten.
- Hantering av inkommande anmälningar om vattenverksamhet samt anmälningar om ändring av anmälningspliktig vattenverksamhet, enligt 19 § förordningen om vattenverksamheter (1998:1388). De typer av anläggningar som berörs är anläggande av bryggor, trummor, våtmarker, kajer, pirar, vågbrytare, ledningsdragning, schaktning, dikning, muddring och erosionsskydd med mera.
- Hantering av inkommande klagomål rörande ovanstående vattenverksamheter.

Förvaltningens bedömning

Miljöförvaltningens miljötillsynsavdelning består idag av ca 60 årsarbetare och nästan 70 anställda. Idag bedöms förvaltningens inspektörer ha tillräcklig kompetens för den tillsyn som föreslås tas över. Kompetensen kan även förstärkas om behov uppstår. Inspektörerna vid förvaltningen har god vana av att genomföra tillsyn, handlägga anmälningar och hantera klagomål vid olika typer av verksamheter och med olika tillsynsmetoder.

Miljöförvaltningen har redan övertagit tillsynsansvaret över vattenskyddsområden så som Göta älvs vattenskyddsområde. I tillsynsansvaret ingår att hantera tillståndsansökningar, anmälningar och klagomål enligt föreskrifter för respektive vattenskyddsområde.

Miljöförvaltningen utför även planerad tillsyn inom vattenskyddsområden, på dagvattenanläggningar, på det kommunala avloppsledningsnätet som leds till Gryaab (Ryaverket) samt på enskilda avlopp. Tillsynen har bedrivits under lång tid och inspektörerna har god erfarenhet av respektive tillsynsområde och har därmed byggt upp en specialistkompetens inom området. Det finns uppbyggda och inarbetade rutiner och bedömningsgrunder för hur tillsynen ska bedrivas systematiskt och rättssäkert.

Miljöförvaltningen bedömer att förslaget kommer att innebära en förenkling för verksamhetsutövare eftersom det innebär att en enda myndighet har tillsynsansvaret över all anmälningspliktig verksamhet som rör vatten, avlopp och markföroreningar enligt miljöbalken. Miljöförvaltningen bedömer också att frågan om vattenverksamheter kommer att kunna lyftas tidigare i processen vid ett plan- och bygglovsförfarande. I dagsläget svarar miljöförvaltningen på plan – och bygglovsremisser från stadsbyggnadskontoret. Miljöförvaltningen ser fördelar med att frågor om vattenverksamhet kan fångas upp tidigt i processen och därmed minska riken för att åtgärder i vatten görs utan att det har föregåtts av ett anmälningsförfarande.

Miljöförvaltningen har under lång tid bedrivit tillsyn över större infrastrukturprojekt så som Tingstadstunneln, Hisingsbron och Marieholmsförbindelsen. Förvaltningen har således god erfarenhet av att hantera frågor som uppkommer i samband med större projekt, varför miljöförvaltningen anser att även tillsynen över tillståndspliktiga vattenverksamheter kan bedrivas av miljöförvaltningen. Tillståndspliktiga

vattenverksamheter som sträcker sig över en eller flera kommuner samt innebär en regional påverkan ingår dock inte i detta förslag om överlåtelse. För sådana verksamheter föreslås tillsynsansvaret fortsatt vara kvar hos Länsstyrelsen.

Inledningsvis föreslås en överlåtelse av tillsynen över tre tillståndspliktiga projekt som pågår samt ska påbörjas inom Göteborg kommun. Vidare föreslår miljöförvaltningen att framtida tillkommande tillståndspliktiga infrastrukturprojekt i vatten som ska bedrivas inom Göteborgs kommun och som inte sträcker sig över en eller flera kommuner eller har en regional påverkan, ska kunna överlåtas om kommunen och Länsstyrelsen kommer överens om det.

Vidare bedöms det fortsatt vara av stor vikt att förvaltningen har en nära samverkan med Länsstyrelsen gällande tillsynsområdet om vattenverksamheter. På sikt ger det en kompetenshöjning och bidrar till ökad samverkan mellan tillsmyndigheterna.

Det anses inte föreligga någon jävssituation internt i kommunen då miljöförvaltningen har en fristående miljö- och klimatnämnd, i enlighet med kraven i 1 kap. 20 § miljötillsynsförordningen.

Sammantaget bedömer miljöförvaltningen att vi uppfyller samtliga de krav som anges i 1 kap. 6–12 och 20 §§ miljötillsynsförordningen som Länsstyrelsen ska ta hänsyn till vid sin prövning av begäran av överlåtelse av tillsyn.

Peter Berntsson

Tillförordnad direktör

Kristina Frisén

Tillförordnad avdelningschef